עבודת ישראל — בא

החודש הזה לכם. במדרש אמר שלמה בי מלכים ימלוכו א"ר לוי משל לדוכס שזרקו לו הלגיונות פורפירא כו' ע"ש מה עושה פונה לופס כו' ע"ש כך לכ"ו דורות מלך הקב"ה במצרים פנה לופס שנאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה שרף את השטר שנאמר ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים. ומוציא את הלגיונין והוא נקרא ראש למלכותו. החודש הזה לכם. לקיים מה שנאמר בי מלכים ימלוכו עכ"ל ולכאורה בלתי מובן מה שייכות יוצאים ביד רמה לענין פונה לופס אמנם עפ"י דרכינו יבואר. ונקדים לפרש הכתוב בי מלכים ימלוכו כי הקב"ה ברא כל העולמות כדי לגלות עול מלכותו ולזה ברא את האדם ויפח באפיו נשמת חיים כדוגמא שלמעלה ונתן לו עינים לראות ואזנים לשמוע ואף להריח ופה לדבר אשר ארבע חושים הללו הם כנגד ארבע אותיות הוי' כמו שסידר האר"י ז"ל. וביאור הדבר כי העין נגד הי' כי חוש הראות הוא משמש תמידי כל זמן שהעין פתוח הוא רואה איזה דבר מה שהוא לפניו יהי' מה שיהי' לכן חוש הראות הוא כמו היו"ד היא החכמה ואצילות קדשו שהוא תמידי. ואח"כ שמיעת אוזן הגם שהוא משמש תמידי מ"מ הוא פחות מחוש הראות שבזמן שאין לו דבר לשמוע או דיבור בני אדם או איזה קול אינו משמש בו. ולכן הוא נגד אות ה' בינה מקושרת בחכמה ופחותה ממנה. ואף להריח הוא פחות מהם כי הגם שיש לו איזה דבר להריח צריך האדם להמשיך הריח ע"י נשימת האויר להמוחין והוא ענין מעשיי ע"כ הוא נחשב לאות שלישי אות ו'. ואח"כ הפה לדבר שהקול והדיבור היוצאים ממנו ע"י ה' מוצאות הפה הם גשמים קצת ופחותים במעלתם ונחשב כנגד ה' אחרונה. ונחזור לענייננו כי מהידוע שבשעת הבריאה יצאו זי"ן מלכין דמיתו ומלך הח' הדר המתקנם פי' הענין שיצאו המדות ברצונו שיהיה להם רצון לומר אני אמלוך ונפלו ונשברו עד שהמלך הדר בחי' מה החדש שמסתכל כל דבר שהוא כאין ואנחנו מה לפני בורא כל וזה הוא התיקון. ולא תאמר ח"ו כי המלכין דמיתו והקליפות הם דבר נפרד ויצאו ברצונ' ח"ו כי גם זה שהם יצאו ברצונו הפשוט הבלתי מושג וגלוי וידוע לפניו השבירה והתיקון ע"י התורהוהמצות כי רצה להתענג כביכול ע"י זרע אברהם יצחק יעקב בדרך בחירה ושכר ועונש וז"ש שלמה המלך ע"ה בי מלכים ימלוכו דהיינו שגם המלכין דמיתו וכל עוברי רצונו גם הם ברצוני כי לא מחשבותי מחשבותיכם והוא דבר נפלא להבין וחלילה להפריד שום ענין בעולם מרצון בעל הרצון בורא כל: כי בזה הטעות נפלו נמרוד וחביריו וכל אותם הדורות של כ"ו דורות שהי קודם התיקון ע"י התורה שהם היו ניזונין בחסדו של המקום ב"ה ובזכות הצדיקים המועטים שהיו ביניהם אדם שת חנוך וכדומה עד אברהם יצחק יעקב והשבטים ואז הי' הבורא ב"ה משל לדוכס צירוף ד"ו כ"ס שהיו אומרי' הרשעים שתי רשויות יש וכל אחד מתנשא אני אמלוך עד שזרקו לו הפורפירא הוא לבוש המלכות כי הוא לבדו מלך על כל העולם כי יש עוד צירוף במלת דוכס כ"ו הוא שם הוי' ד"ס ע"ה הוא אדנ"י דהיינו כשהוא מלך בכלל על כל הארץ ואז פנה לופס שהי' מסיר את חמס וכל מיני שולט ומושל מעליה' שנאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה. כי שם רמ"ה הוא מורה על גילוי הבורא ב"ה עם כנ"י בג' יחודים שגימטריא נ"ר והוא סוד רמה ידך בלי חזיון עיין בסידור בכוונת ק"ש לשובבים יחוד ד'. ושרף את השטר פי' שהיה שטר עליהם להיות בשעבוד ת' שנה והקב"ה חשב את הק"ץ היינו ק"צ שנים מלידת יצחק ולא היו אלא רד"ו ונקר' ראש למלכותו שנתגלה ביציאת מצרים ובחודש ניסן שהוא ר"ה למלכים. וירא ישראל את היד הגדולה כי כח הבורא ב"ה גם דבר שנדמה שהוא נגד רצונו כמו המצריים וכדומה. וזה בי מלכים ימלוכו:

איתא במדרש למה נקראו ישראל בני בכורי לפי שכתוב בתורה כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים כך ישראל יורשים שני עולמות העו"הז והעו"הב ולכך מסר הקב"ה סוד הלבנה לישראל שיהיו הם מונים בה כו' ע"ש וכשם שהלבנה הוא של אור כך ישראל נוחלין האור שנאמר אור זרוע לצדיק כו' ואומר קומי אורי כי בא אורך ולכך נאמר הח"דש הזה לכם וגו'. כבר כתבתי באורך בהגהו' לספר גבורות ה' ענין הכפירה של המצריים והבאי' אחריהם ונלכדים ברשת הטעות באמרם לפי ערך האלוה הגדול אור א"ס דלית מחשבה תפיסה ביה כלל ואין לומר בעצמותו ענין רצון ושום מדה מהמדות וא"כ אין נכון לומר שהו' מתנהג לפי עבודת בני אדם ורוצה בתורה ובמצות כדי שיגיע לו איזה תענוג ונח"ר מהשומעים בקולו שא"כ הוא גרעון בערך אין סוף ועי"ז הם כופרים בהשגחתו בעולם השפל כי לפי דעתם אינה המדה לפי כבודו ובערכו. וגורעין ומוסיפין וקרו ליה אלהא דאלהיא ולפי דעתם ההשפעה נוזלת מכוכבי' ומזלות הנבראים כי יש להם איזה שייכות ויחוס עם עו"הז ונק' בזו"הק דפלחו לחמה בישא דהיינו עיקר עבודתם לכח בגבול הואיל ובעל הכוחות מבלי גבול ומה שדי כי נעבדנו. אבל ישראל מונין ללבנה היא המל' להמליך את הבורא ב"ה ולעבוד לא"ס היוצר כל ומהוה ומחיה את הכל ועובדים לו וע"פי תורת אמת אשר נתן לנו דרכיה דרכי נועם כי אע"פ שהבורא כל לא יערכנו מדה ורצון והשגחה שהם בגבול מ"מ בוודאי אמת שברצונו הפשוט שברא עולמו נחית מדרגוהי וקרא לגרמי' גדול בגדולה וגבור בגבורה כמ"ש בר"מ פ' בא ע"ש כי לדברי הטועים וטעותם שהם מגביהים כבוד א"ס בזה שאינו משגיח בעולם השפל. אדרבה הם גורעין ומתישין כח של מעלה ממ"נ לפי כבוד הבורא ב"ה שהוא א"ס אף השמים ושמי השמים ושרפים ואופנים וחיות הם כאין ואפס נחשבו לו. כיון שהם עכ"פ כח גבולי ואין לחלק לפני ערך א"ס בין כל חלל העולם הנברא ובין גרעין אחד כי ההבדל ביניה'

שייך לומר זה גדול וזה קטן הימנו בערך מדה וגבול. אבל בערך א"ס אם ח"ו יעלה על דעתינו שאין לפי כבודו להשגיח על גרעין אחד כיוצא בו נאמר שאין לפי כבודו להשגיח במלאך מט"ט ומיכאל וכל המרכבה הגם שהם גדולים מאוד נבדלי' ונפלאים. עכ"פ בערך א"ס הם כאין ואפס כידוע לכל מי שיש לו עיני שכל. וא"כ ע"כ כיון שהעולם נברא ברצונו הפשוט וצריכין אנו לומר שכביכול המציא לו איזה רצון הבלתי מושג אלצנו ולא עמד שום נברא בסוד הזה כמ"ש הר"מ בפ' בא כי טרם הבריאה והתחלתו א"א להשיג ולדעת. וזה שאלת מה לפנים אשר אין לנו רשות לדבר בו וז"ש האר"י ז"ל בסוד עשר ולא אחד עשר כי הכתר אינו במנין הספירות כי חיצונית הכתר אינו מושג כנ"ל והבן אבל לבתר דברא עלמא ואתלבש ונחית בדיוקנא דאדם ואתקרי בההוא דיוקנא הוי"ה כמ"ש ר"מ ע"ש והיינו לקבל העבודה מבחי' אדם העובדו בתורתו ובמצותיו וזהו ראשית המחשבה ונקרא בני בכורי ישראל. וכשישראל היו שנואין בין העכומ"ז על העבודה הזאת מטעם הנ"ל ונקראו בכור בן השנואה. כי אינם רוצים שתהיה העבודה לא"ס הנקרא זה אלי ואנוהו בדיוקן אדם וז"ש עבדי פרעה אל פרעה עד מתי יהיה זה לנו למוקש. פי' ה' הנקרא זה. כי בתחלה כפרו בו כלל וכלל. ואח"כ בראותם הנסי' ונפלאו' שנעשה ע"י משה ואהרן רצו לגרש את ישראל ולא אבו לתת אל לבם דרך אמת לעבוד להבורא הנקרא זה כדרך הרשעים אע"פ שרואים האמת רוצים לגרשו ובורחי' ממנו. והשונאים והנרדפים לעתיד יירשו האור שנאמר קומי אורי וגו' וכבוד ה' עליך זרח במדת עבודתם ודרכם דהיינו אע"פ שעובדים לה' יודעים ומשיגים כי הכל כח הבורא ב"ה וכל הבהירות שיש לנו שלו הוא וזה וכבוד ה' עליך זרח הוי אומר החודש הזה לכם שיהיו מונין ללבנה היא המלכות להמליך הבורא הנקרא זה ומתחדש כביכול ע"י מעשיכם הטובים לכל ההשפעות טובות וכמ"ש במדרש משל למלך שהיה לו בן ואמר עד עכשיו אני שמרתי הכסף והזהב ומרגליות עתה שעמד' על פרקך הרי הכל מסור לך וכו'. כי לפי קידוש החודש שלמטה ההנהגה מסודר' למעלה וכענין שדרשו חז"ל על פסוק אקרא וגו' לאל גומר עלי ומתנהג בדיוקן אדם ואיתערותא דלתת' ורצון יראיו יעשה להשפיע כל טוב לעמו ישראל סלה:

והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם ואמרתם זפ"ה לה' ויקד העם וישתחוו. פרש"י על בשורת הבנים שיהיו להם ולכאורה לשון השאלה הוא שאלת בן רשע שאמרו לכם ולא לו וא"כ מה שמחו בבשורת בן הרשע טוב לו שלא נברא. אמנם כבר כתבתי באורך בהגהות לספר גבורות ה' כי הכתוב נאמר על החכם והרשע. והתשובה ג"כ לשניהם ע"ש והבן כי רש"ע אותיות שע"ר שהוא כמו שער ופתח שבו יראה ויוכר מעלת החכם כיתרון האור מן החושך ויש לנו עוד לבאר עפ"י הקדמת נח ושלשת בניו שם חם ויפת וכאשר אירע המעשה לנח ויתגל בתוך אהלו. יש אומרים סרסו וי"א רבעו ע"ש. ואגלה לך קצת מהות הענין שעיקר הפגם היה ע"י חם הרשע שע"י רשעת הבן מתבלבלת מחשבת האב הגם שהוא צדיק כי מוח הבן ממוח האב כנודע. ועי"ז מעשה תעתועים ומחשב' און של חם נולד באפס מה איזה מחשבה מבולבלת בנח בחקירות אלהות הרמות והנשגבות כידוע מספרים הק' וזה נקרא סרסו שהיה מסרסו ומשברו ממחשבותיו הקדושים וי"א רבע"ו אותיות רבו"ע שהוא סוד אחוריים שע"ז נפל נח הצדיק באיזה מחשבה מחשבת אחריים ה' ישמרנו והתיקון היה ע"י שם ויפת שהם פרשו את השמלה בחקירות קדושו' להבין שהכל הוא כח הבורא ואין בו שינוי וגבול והכל ברצונו והבן. ונוכל לומר גם כאן שמשה רבינו הזהיר אותם כזאת פן יהיה להם בן רשע ויתבלבלו ע"י במחשבות וחקירות מה העבודה הזאת. וז"פ והיה כי יאמרו אליכם בניכם אליכם דייקא שיתעורר איזה קושיא כזאת ח"ו בקרבכם ובלבבכם ואמרתם זבח פסח הוא לה' כי פסח ודלג בבריאת עולמו מבלי גבול אל כח בגבול ורוצה בעבודתנו ואעפ"כ הכל חד ונכלל ברצונו הפשוט וזה ויקד העם וישתחוו על בשורת הבנים שמכיון שהבטיח להם ג"כ על המחשבות טובות אלו שיתעוררו בקרבם לדחות הרע מסתמא מוכח שיהיה להם ג"כ בן חכם שיתעורר על ידו מוח האב בקדושה לכן שמחו וישתחוו:

והגדת לבנך לאמר בעבור זה עשה ה' לי. פרש"י לשאינו יודע לשאול ורמז ג"כ תשובה לרשע לי ולא לו וכן אמר בהגדה אלו היה שם לא היה נגאל ולכאורה קשה ממ"נ בתשובה לרשע היה לו לומר לשון נוכח לי ולא לך ומה ענין התכללות תשובתו באמירתו לשאינו יודע לשאול. אמנם בודאי האמת כי מוכיח לרשע מומו וכתיב אל תוכח לץ אבל התורה צותה להגיד לזה ולהוכיח את הרשע בדרך נסתר אלו היה שם לא היה נגאל וכבר אמרתי בדרך הלצה על הנוסח ואף אתה הקהה את שניו מאי ענין נקיון שינים לשאלה זאת. ואפשר כי יש רשעים מוסתרים אשר הם מודים במקצת כי יש לעבוד הבורא בתורה ובתפלה ובשאר מצות אבל אינם מאמינים כי יש עבודה אפי' באכילה ושתיה וכל דבר גשמי להרים הניצוצות ולדבקם בו ית' וזה השאלה מה העבודה הזאת לכם כי לכם לכל צרכיכם פי' שאת' אומרי' כי גם בזה אתם עובדים את הש"י והרשע מלעיג ע"ז ולכן אף אתה הקהה את שניו כלומר כיון שאינך מאמין כי האכילה ושתיה נבראו ג"כ לכבוד השי"ת ולעבדו למה תשחית בחנם את הלחם כי האדם כשאוכל כמו הבהמה הוא מוריד את הניצוצין ח"ו להשפילם יותר ולכן יותר טוב לו נקיון שינים כי כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו והצדיקים הם מנשאים כל תאות וכל דבר גשמיי השמימה לעשות נח"ר ויחודים נפלאים ה' יאיר עינינו אמן:

(פרשת בשלח עיין לקמן קודם פרשת שמיני)